

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Tit. XVI. De officio & potestate Ordinarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

DE OFFICIO ET POTESTATE ORDINARIUM.
TITULUS XVI.

§. I. Ordinarius quis hic intelligatur, & quod ipsius officium.

Ordinarius intelligimus Episcopum, cuius officium latissimè patet: nam præter ea, quæ sunt Ordinis Episcopalis, puta ordinare Clericos consecrare Ecclesias & altaria, & id genus alia, de quibus in §. ad Episcopum cum §. seq. sup. De officiis Clericorum. etiam jurisdictionem Ecclesiasticam in omnes diocesis suæ subditos exercet, atque aded in ipsos Principes seculares, c. Omnes 4, Ext. De major. & obed. c. Cum Episcopus 7, De officio ord. lib. 6, can. Duo cum 2, segg. dist. 96, Proinde jure suo Ecclesias & Monasteria diocesis suæ visitat, corrigit, reformat, c. Conquerente 16, Ext. De off. jud. ordin. can. Abbates pro, can. Monasteria can. Visitandis. Non semel xviii qu. 2, can. Omnes, cum can. seq. xvi qu. 7, De modo & scop. visitationis vide Concil. Trid. sess. 24, c. 3, de reform. & inf. §. quis autem, De censib. beneficia Ecclesiastica confert, c. Conquerente, 16, Ext. De off. jud. ord. d. can. Omnes cum cap. seq. xvi. quæst. 7, ad inf. tit. De concess. præb. ubi latius traditur. Item univ. & dividit, ubi evidens necessitas vel utilitas Ecclesiæ postulat, c. Expofuisti 13, Ext. De præb. c. Sicut 8, Ext. De exc. ff. Prælat. c. Vacante 16, Ext. De præb. Vide Conc. Trid. sess. 7, cap. 6, & 7, sess. 14, cap. 9, sess. 21, cap. 5, sess. 24, cap. 13, & 15, de reform. Sed in adulteros, aliosque facinorosos inquirit & animadvertit, juxta præscripta Canonum, implorato etiam, si opus sit, publico auxilio, c. 1, Ext. De off. jud. ordin. §. 2, Comminatio in Prælatos negligentes.

Hinc illa comminatio Innocentii III, in generali Concilio Lateranensi: Irrefragabili, inquit, constitutione sancimus, ut Ecclesiarum Prælati ad corrigendum subditorum excessus, maximè Clericorum, & reformandos mores prudenter ac diligenter intendant, ne sanguis eorum de suis manibus requiratur, text. est in c. Irrefragabili 13, Ext. De off. jud. ord. Adde Conc. Trident. sess. 6, c. 3, de reform. Nec enim potest esse Pastoris excusatio, si lupus ovem comedit, & Pastor nescit, c. Quamvis Ext. De reg. juris.

§. 3, De excessibus Canonice Cathedralis Ecclesiæ. Excessus tamen, inquit idem Innocent. Canonice Cathedralis Ecclesiæ, qui consueverunt corrigi per Capitulum, per ipsum, in illis Ecclesiis (quæ talem hæcenus consuetudinem habuerunt) ad commotionem vel jussionem Episcopi corrigantur infra terminum competentem

ab eo præfigendum, alioqui ex tunc Episcopus Deum habens præ oculis, ipsos, (ut animarum cura requirit) per censuram Ecclesiasticam corrigere non postponat, d. cap. Irrefragabili §. excessus, idque jure decretalium. Hodie enim ex constitutionibus Concil. Trid. Capitula Cathedralium & aliarum Ecclesiarum, illorumque personarum, nullis exemptionibus, consuetudinibus, sententiis, juramentis obstantibus, à suis Episcopis, & aliis majoribus Prælatibus per se ipsos solos, vel illis, quibus sibi videbitur, adjunctis, juxta canonicas sanctiones, toties quoties opus fuerit, visitari, corrigi, & emendari, etiam auctoritate Apostolicâ, possunt, Conc. Trident. sess. 6, cap. 4, & sess. 14, cap. 4, de reform. ita tamen, ut cum extra visitationem proceditur, initio cujuslibet anni eligantur ex Capitulo duo, ex quorum consilio & assensu, Episcopus vel ejus Vicarius, processum instituat, & persequatur, idem Conc. sess. 25, cap. 6, de reform. prout plenius videre est jam indicatis locis.

§. 4, Subditi ad quid episcopo teneantur.

Quare & subditorum partes erunt, Episcopo præstare & exhibere Canonicam obedientiam, reverentiam; item procuracionem ratione visitationis, censum Ecclesiasticum, quartam decimationum & mortuariorum, Synodaticum sive Cathedraliticum, moderatum auxilium, d. cap. Conquerente, jungo tit. infra de censib. ubi hæc latius traduntur.

§. 5, De Archiepiscopi potestate.

Hæc omnia non minus Archiepiscopo competunt in subditos suæ diocesis; non item in ceteros Provincie suæ subditos, in quos nihil juris habet Archiepiscopus, nisi quantum ipsi à sacris Canonibus permillum est, c. Pastoralis 11, text. de offic. jud. ord. can. Archiepiscopus cum 3, segg. 11, qu. 3, & c. 1, in verb. cum id non invenitur, De supplen. neglig. prælat. in 6, ut est, visitare Provinciam suam, c. 1, & c. fin. De censib. lib. 6, sed causâ cognitâ & probatâ in Concilio Provinciali, Conc. Trid. sess. 24, c. 3, & ab Metropolit. de reform. quo casu & subditorum Suffraganeorum suorum confessiones audire, absolvere & pœnitentiam ipsis injungere potest, d. c. fin. in fine. Item appellacionem à sententia Suffraganei sui vel Officialis ejus, ipse rectè recipit, c. 3, in præm. De appellat. lib. 6, cap. 3, De consuet. ip. 61

in 6, Et licet à sententia excommunicationis à Suffraganeo lata, nulla provocatio detur; tamen rectè ad Archiepiscopum recurritur pro ea remittenda, servatà tamen iuris formà, in cap. Ad reprimendam 8, Ext. De off. iud. ord. cap. Qua fronte 2 5 Ext. De appellat. c. Per tuas 10, Ext. De sentent. excom. Vide si qua alia sint, qua competunt Archiepiscopo, in Gl. Et apud Panorm. ad d. c. Pastoralis 11, de off. iud. ord. Et Hostien. in Summa de off. ord. num. 3.

§. 6. De potestate Romani Pontificis.

Solus Romanus Pontifex hac prerogativà utitur, ut is omnia jura Episcopalia, non solum Romæ, sed & ubilibet locorum in omnes Ecclesias & Christianos exerceat, can. Patet can. Ipsi 1 x quest. 3, can. Qui se sicut II quest. 6, cap. 2, De preben. lib. 6, si quidem Romana Ecclesia, ut dicitur inquit canon, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro primatum obtinuit, & eminentiam po-

testatis super universas Ecclesias, ac totum Christiani populi gregem assecuta est, can. 2, dist. 2 1.

NOTATIO in Tit. 16.

a Ordinarius in omnia crimina Ecclesiasticorum sue Diocesis rectè inquirat, eaque vindicet, cap. Cum Episcopus 7, De off. ord. in 6, Præmissa tamen publica fama perpetrati criminis, quæ vicem accusatoris obtinet, c. Cum oportet 19, §. tertiz, cap. Equaliter, 24, §. debetigitur Ext. De accus. sicut latius dicitur in §. quam tamen inf. De accusat. In laicos non inquirat, nisi sit crimen Ecclesiasticum, vel merum, veluti heresis, simonia, concubinatus, adulterium quoad separationem tori, vel mixtum, id est, utriusque fori, tam Ecclesiastici quàm secularis; ut sunt, sacrilegium, blasphemia, sortilegium, divinatio, usura, de quibus apud Dd. ad cap. Cum non ab homine Ext. De judic. Vt tamen & hic diffamatio precedat, prout antè dictum est de Clericis.

DE OFFICIO LEGATI.

TITULUS XVIII.

§. 1. Cur Legati introducti.

Quia verò Summus Pontifex pro cura sua Christianum gregem, singulis Ecclesiis adesse non potest, multa que pè se accidant, quæ ejus iudicium & auctoritatem desiderant, idcirco in Provincias interdum vel Legatos suos mittit, vel ibidem aliis mandat legationis officium, cap. 1, De consuet. in Extravag. commun.

§. 2. De triplici genere Legatorum.

Horum itaque Legatorum triplex genus est, cap. 1, hoc tit. in 6, Et cap. 6, Ext. eod. Aut enim sunt Legati Cardinales, qui cum de latere S. Pontificis sumantur, vocantur Legati de latere; aut sunt Legati missi, qui extra ordinem Cardinalium constituuntur; aut sunt Legati nati, qui legationis munus singulari privilegio S. Pontificis, suæ dignitati annexum habent; ita dicti, quòd quasi nati unà cum dignitate videantur: cujusmodi sunt in Anglia, Cantuariensis, cap. 1, Ext. eod. in Germania, Salisburgensis, Archiepiscopi.

§. 3. Qua spectant ad officium Legatorum.

Itaque officium Legatorum est, ut in Provinciis sibi decretis, vice S. Pontificis noxia evellant & dissipent, salutaria inducant & promoveant, cap. 2, b. tit. in 6, d. cap. 1, De consuet. cap. Mandata 6,

Ext. De presump. & Provincialium causas veluti iudices ordinarii audiant & cognoscant, cap. 1, Ext. h. tit. juncto d. cap. 2, in verb. ordinarios reputantes. Nam & ad eos a Provincialibus rectè appellatur, d. c. 1, eod. Et ibi Panorm. vide Et Hostien. hic in Summa num. 3.

§. 4. Legati in quibus à se invicem distant.

Inter Legatos verò hoc discriminis est; quòd Legato de latere Provinciam suam ingrediente, suspendatur aliorum Legatorum, si qui in eadem Provincia sunt, officium, donec ipse rursus egrediatur, cap. Volentes 8, Ext. eod. Item quòd Legatus de latere possit absolvere quòvis excommunicatos propter injectionem manuum in Clericos, cap. Excommunicatos 9, eod. Et ibi Panorm. c. Ad eminentiam 20, Ext. de sent. excom. nec non beneficia vacantia conferre, etiam si spectent ad presentationem patroni Clerici, cap. 1, eod. in 6, cap. Dilatus 6, Ext. eod. Quæ non æquè permittuntur aliis Legatis, absque speciali mandato Summi Pontificis, jam dictis jurib. 2.

§. 5. Exceptio in Legato de latere.

Prælaturis tamen Cathedralium, Regularium, & Collegiarum Ecclesiarum; item dignitati-

Kkkk

bus